

УДК 635.521:631.527

Позняк О.В., молодший науковий співробітник

Касян О.І., директор

Чабан Л.В., науковий співробітник

Дослідна станція «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН України

E-mail: olp18@meta.ua

НОВИЙ ВІТЧИЗНЯНИЙ СОРТ ДВОРЯДНИКА ТОНКОЛИСТОГО

Актуальною проблемою розвитку вітчизняного овочівництва є пошук, інтродукування і введення у широке практичне використання нових (нетрадиційних для певної зони, малопоширених, екзотичних) високопродуктивних видів і форм зеленних, пряносмакових, пряноароматичних, делікатесних, лікарських рослин. В Україні в останнє десятиріччя значним попитом користується пряно-смакова салатна рослина родини Хрестоцвіті, або Капустяні (*Cruciferae, Brassicaceae*) – дворятник тонколистий (*Diplotaxis tenuifolia* (L.) DC.).

На ДС «Маяк» ІОБ НААН України створено вітчизняний сорт дворятника тонколистого ‘Молодість’, який у 2018 р. переданий до державного сортопробування для проведення науково-технічної експертизи. Сорт розсіченолистого типу. За результатами конкурсного виробування протягом 2017-2018 рр. характеризується ранньостиглістю – 36 діб при середньому значенні 40 діб у стандарту; подовженим періодом господарської придатності – 17 діб при 15 діб у стандарту. Встановлено, що у період повного розвитку розетки висота рослини новоствореного сорту становить 16 см, діаметр розетки – 25 см, кількість листків у розетці 14-16, маса однієї розетки 60 г. За нашими даними, урожайність зеленої маси сорту ‘Молодість’ за схеми вирощування 45×5 см становить 28,0 т/га, що на 3,8 т/га, або 15,7% більше за стандарт.

Біохімічний склад листків нового сорту дворятника тонколистого ‘Молодість’: суха речовина 10,64%, загальний цукор 0,50%, аскорбінова кислота 94,83 мг/100 г, нітратів 1340 мг/кг (за ГДК 2000). Встановлено, що зимостійкість і ступінь відростання рослин новоствореного сорту за дворічного циклу вирощування навесні – високі – 9 балів.

За результатами оцінки створеного сорту дворятника тонколистого ‘Молодість’ за відмітністю (ВОС-тест) у фазі збиральної стиглості (добре розвиненої розетки) встановлено, що за морфолого-ідентифікаційними ознаками рослина характеризується такими ознаками: положення листка у фазі розетки близьке до горизонтального, забарвлення листкової пластинки зелене помірної інтенсивності, розсіченість листкової пластинки сильна, за шириною первинні частки листка вузькі, вторинне розчленування листка відсутнє або слабке, інтенсивність жовтого забарвлення квітки – сильна.

Створений на ДС «Маяк» ІОБ НААН сорт дворятника тонколистого ‘Молодість’ придатний до загушених посівів і механізованих технологій вирощування; рекомендуються для освоєння агроформуваннями усіх форм власності і господарювання та у приватному секторі в усіх зонах України у відкритому (навесні та восени) і у захищеному ґрунті.

УДК 635.521:631.527

Позняк О.В., молодший науковий співробітник

Касян О.І., директор

Чабан Л.В., науковий співробітник

Дослідна станція «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН України

E-mail: olp18@meta.ua

ВІТЧИЗНЯНИЙ СОРТ ГІСОПУ ЛІКАРСЬКОГО ОВОЧЕВОГО НАПРЯМУ ВИКОРИСТАННЯ НЕБОКРАЙ

Головним завданням сільськогосподарського виробництва є забезпечення населення продуктами харчування, серед яких важливе місце займають овочеві культури. Причому, в теперішній час спостерігається тенденція до розширення видового складу, зростає попит населення на нетрадиційну овочеву продукцію.

Гісоп лікарський (*Hyssopus officinalis* L.) – багаторічна пряно-смакова рослина родини Глухоропівні (Губоцвіті) (*Lamiaceae*). В період цвітіння в надземній масі наявна ефірна олія (від 0,6 до 2%), флавоноїди, дубильні й гіркі речовини, смоли, камедь, тритерпенові кислоти (урсолова и олеанолова). Використовують сировину в

кулінарії у свіжому і висушеному вигляді. Вітчизняний ринок потребує сортів з поліпшеним біохімічним складом для використання у кулінарії.

Мета досліджень – провести комплексну оцінку створеного генофонду пряно-смакової рослини гісопу лікарського, створити сорт овочевого напрямку використання з високими показниками продуктивності та біохімічного складу товарної продукції, придатного для використання в овочівництві.

Створений на Дослідній станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН сорт гісопу лікарського ‘Небокрай’ забезпечив приріст урожайності зеленої маси у період масо-

вого цвітіння у порівнянні зі стандартом 23,2% (28,7 т/га при 23,3 т/га у стандарті).

Біохімічний склад зеленої маси перспективного сортозразка у салатній стадії: суха речовина 25,42%, загальний цукор 3,77%, аскорбінова кислота 15,67 мг/100 г, нітратів 286 мг/кг (за ГДК 2000); у фазі масового цвітіння: суха речовина 36,08%, загальний цукор 3,76%, аскорбінова кислота 14,14 мг/100 г, нітратів 274 мг/кг (за ГДК 2000).

За результатами визначення зимостійкості встановлено, що рослини нового сорту гісопу лікарського 'Небокрай' у період перезимівлі за результатами комплексного вивчення у розсаднику конкурсного сортовипробування (сезони 2016/2017 та 2017/2018 рр.) виявилися високо зимостійкими зі ступенем зимостійкості 9 балів.

Висота рослин у салатній стадії (соковите, не здерев'яніле стебло) становить 45 см, діаметр куща 28 см. Рослини у фазі «масового цвітіння», вирізняються однорідністю за габітусом і морфолого-ідентифікаційними ознаками, за висотою 68-70 см, діаметр куща 100×68 см, кількість гілок I-го порядку – 20 штук, II-го порядку – близько 160–168 штук; довжина суцвіття протягом 2 років випробувань залишалася стабільною і становила від 15 до 20 см, показник «кількість кілець у суцвітті» також був стабільним і становив: мінімальне значення – 16, а максимальне 20 штук.

Сфери освоєння нового сорту: сільськогосподарські підприємства різних форм власності і господарювання, приватний сектор.

УДК 635.521:631.527

Позняк О.В., молодший науковий співробітник

Касян О.І., директор

Чабан Л.В., науковий співробітник

Дослідна станція «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН України

E-mail: olp18@meta.ua

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИЙ СОРТ БУГИЛИ КЕРВЕЛЮ

Однією з проблем розвитку вітчизняного овочівництва є слабка асортиментна політика на національному ринку. Так, на сьогодні виробництво зеленних культур в Україні є недостатнім і становить 2% від загальної кількості овочів, тоді як у країнах Європи їх частка сягає 30%. Проблемою залишається і вузький асортимент створюваних вітчизняними науковими установами нових сортів овочевих рослин, зокрема зеленних, малопоширених і багаторічних видів. Для її вирішення необхідно удосконалювати структуру вирощування і споживання овочів за рахунок уведення в культуру нових цінних видів овочевих рослин, створення сортів малопоширених видів рослин для різних зон вирощування з метою розширення ареалу їх розповсюдження і освоєння у виробництво. До цінних пряно-смакових зеленних рослин належить бугиля кервель (*Anthriscus cerefolium* L.) – однорічна рослина родини Селерові (*Apiaceae*). Листя соковите, з ніжним анісовим ароматом, що обумовлений наявністю анетолу. Рослина скоростигла, споживається у свіжому вигляді, придатна для вирощування з метою отримання зеленої маси з ранньої весни до пізньої осені.

Сортимент бугиля кервелью в Україні вкрай обмежений, оскільки до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, станом на 16.01.2019 р. не внесено жодного сорту цього виду. На Дослідній станції «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН

у результаті проведеної селекційної роботи створено новий сорт бугиля кервелью 'Жайворонок', який передано до системи Державного сортовипробування для проведення кваліфікаційної експертизи у 2018 році.

За період випробувань у 2017–2018 рр. новий сорт забезпечив приріст урожайності зеленої маси у порівнянні зі стандартом 22,5% (21,2 т/га при 17,3 т/га у стандарті). Маса 10 розеток становила 75 г (у стандарті 61 г). При визначенні біохімічного складу встановлено, що вміст сухої речовини у листках нового сорту бугиля кервелью 'Жайворонок' становить 17,06%, загально-го цукру – 2,95%, аскорбінової кислоти 52,92 мг/100 г, нітратів 245 мг/кг (за ГДК 2000 мг/кг). Смакові і ароматичні якості перспективного зразка 5 балів. Рослина у фазі масового цвітіння заввишки 65–70 см. Забарвлення листків світло-зелене. Довжина листової пластинки перспективного зразка становить 12–14 см, ширина – 7–8 см, довжина черешка 6 см. Забарвлення листової пластинки світло-зелене. Забарвлення пелюсток біле.

Створений на Дослідній станції «Маяк» ІОБ НААН сорт бугиля кервелью 'Жайворонок' рекомендується для освоєння агроформуваннями усіх форм власності і господарювання та у приватному секторі в усіх зонах України у відкритому і у захищеному ґрунті. Сорт 'Жайворонок' придатний для вирощування в одно- та дворічній культурі.